

Onderwerp: Verzoek Vattenfall tot hervatten overleg over Datacenter Diemen
Datum: 17 januari 2023
Portefeuillehouder: J. Prins
Team: Ruimtelijk Beleid
Steller: P.H.J. van de Mortel
+31 203144771
Peter.van.de.Mortel@diemen.nl

Wat is de voorgeschiedenis en de concrete aanleiding van de informatie?

Voorgeschiedenis

In 2017 heeft een initiatiefnemer zich gemeld bij de gemeente met het voorstel om een datacenter te vestigen op het oostelijk deel van het Vattenfall-terrein. In mei 2018 is vervolgens op basis van een principeverzoek door het college een besluit genomen waarin in hoofdlijn is ingestemd met dit principeverzoek voor de vestiging van een datacenter. De jaren daarna heeft de initiatiefnemer gebruikt om het principeverzoek verder uit te werken. Daarbij is de samenwerking gezocht met Vattenfall voor de levering van restwarmte aan het warmtenet van Vattenfall.

Op basis van de resultaten van dit onderzoek is in april 2022 een aanvullend verzoek gedaan door de initiatiefnemer aan het college om in te stemmen met de uitwerking van het plan en om groen licht te geven voor de verdere procedure. Ten opzichte van het plan uit 2018 was de planopzet fors gewijzigd door de toevoeging van extra gebouwen t.b.v. de warmtelevering en de aansluiting op het hoogspanningsnet van TenneT.

In mei 2022 is het nieuwe Coalitieakkoord 2022-2026 vastgesteld door de gemeenteraad. Bij het onderdeel Energietransitie staat opgenomen: "We kijken kritisch naar de ontwikkelingen van nieuwe datacenters op Diemens grondgebied, met name vanwege het grote energiegebruik. Aan nieuwe initiatieven wordt niet meegewerkt. Het geplande datacenter aan de Treubweg is al vergund, we spreken ons uit tegen een tweede datacenter in Diemen." Dit betekent dat het coalitieakkoord zich duidelijk uitspreekt tegen de realisering van dit tweede datacenter.

Gelet op de ontstane situatie heeft op 24 juni 2022 overleg plaatsgevonden tussen de initiatiefnemer en de gemeente. De initiatiefnemer heeft daarna het verzoek om een aanvullend principebesluit ingetrokken. Wel werd aangegeven dat de initiatiefnemer en Vattenfall zich zouden blijven inspannen voor de doorgang van het project.

Het college heeft op 5 juli 2022 besloten om kennis te nemen van de ontvangen voorstellen, om de raad daarover te informeren en om geen vervolgstappen te ondernemen. De gemeenteraad is hierover geïnformeerd door middel van een Informatie van het college van 5 juli 2022, zie bijlage 1. In het overleg op 24 juni 2022 is afgesproken dat Vattenfall de gemeenteraad zou uitnodigen voor een overleg over het warmtenet en de verduurzaming daarvan. Dit overleg heeft op 23 september 2022 plaatsgevonden tijdens een werkbezoek van de gemeenteraad aan de Vattenfall-locatie in Diemen.

Concrete aanleiding

In vervolg op het werkbezoek van de gemeenteraad wordt door Vattenfall bij brief van 1 december 2022 het verzoek aan de gemeenteraad gedaan om het college toe te staan, en ook te verzoeken, om de gesprekken te hervatten over de mogelijkheid om een datacenter te vestigen nabij de Vattenfall productielocatie in Diemen. In de brief van Vattenfall wordt dit verzoek nader toegelicht, zie bijlage 2.

Ligt aan de informatie een collegebesluit ten grondslag?

Ja, datum: 17 januari 2023,

Samenvatting

Voor de inhoud van het initiatief voor een datacenter wordt verwezen naar de Informatie van het college van 5 juli 2022 met de bijbehorende bijlagen. Inmiddels hebben er enkele relevante ontwikkelingen plaatsgevonden die hierna worden toegelicht.

Provinciaal beleid

Door de provincie Noord-Holland is de provinciale Datacenterstrategie 2022-2024 vertaald naar de Omgevingsverordening NH 2022 die in december 2022 is vastgesteld door Provinciale Staten, zie bijlage 3.

Kort samengevat zijn in een groot deel van Noord-Holland nieuwe datacenters niet meer toegestaan vanaf een omvang van meer 2000 m² bvo en een elektrisch aansluitvermogen groter dan 5 MVA. Het initiatief voor een datacenter bij Vattenfall valt binnen deze categorie. Diemen valt binnen het werkingsgebied waar nieuwe datacenters zijn uitgesloten.

Voor lopende initiatieven die zijn opgenomen in de datacenterstrategie wordt echter in de Omgevingsverordening een uitzondering gemaakt tot eind 2024. De twee initiatieven voor een datacenter in Diemen (Treubweg en bij Vattenfall) vallen daaronder. Daartoe moet dan wel uiterlijk 31 december 2024 een ontwerp-besluit ter inzage zijn gelegd. In de Omgevingsverordening worden de vestigingsvoorwaarden genoemd waaraan nieuwe datacenters moeten voldoen. Deze voorwaarden hebben betrekking op de ruimtelijke inpassing, het energie- en watergebruik en het hergebruik van de restwarmte. Deze voorwaarden zullen ook van toepassing zijn op een lopend initiatief als dat in procedure wordt gebracht. Voor een groot deel komen deze punten aan de orde in de al eerder door de initiatiefnemer en Vattenfall aangeleverde informatie.

In de toelichting op het artikel in de verordening is opgenomen dat het de gemeente blijft die besluit of zij medewerking wil verlenen aan een initiatief. Het betreft een instructieregel aan gemeenten. Indien een gemeente een datacenterinitiatief op een locatie onaanvaardbaar vindt, dan betekent een opname in het werkingsgebied 'datacenters toegestaan' niet dat het initiatief toch doorgang kan vinden. Dit geldt ook voor initiatieven uit de datacenterstrategie in het werkingsgebied 'datacenters uitgesloten'. Dus zolang een gemeente het niet wil, wil de provincie niet meewerken aan een vergunning.

Rijksbeleid

Door de rijksoverheid is op 16 november 2022 opnieuw een voorbereidingsbesluit genomen dat de vestiging van zeer grote datacenters (meer dan 10 hectare en een elektrisch aansluitvermogen van 70 megawatt of meer) tijdelijk kan tegenhouden in afwachting van nieuw rijksbeleid. Het initiatief in Diemen is kleiner dan 10 hectare en valt daarom niet onder dit voorbereidingsbesluit.

Energie-infrastructuur

In de brief van Vattenfall staat dat het datacenter een rechtstreekse aansluiting krijgt op het landelijke hoogspanningsnet (van TenneT). Daardoor zou dit geen beslag leggen op de schaarse capaciteit van de lokale midden- en laagspanningsnetten en zou dit geen belemmeringen opleveren voor bewoners en bedrijven.

Door de provincie Noord-Holland is samen met een TenneT en Liander een Taskforce Energie-infrastructuur ingesteld omdat er steeds meer knelpunten ontstaan op het elektriciteitsnet. Belangrijke oorzaken hiervoor zijn de toenemende vraag naar elektriciteit en ook het toenemende aanbod van duurzaam opgewerkte energie door windturbineparken en zonneparken. Een forse en snelle uitbreiding en versterking van het elektriciteitsnet is daarom noodzakelijk. Hiervoor is een plan van aanpak opgesteld. Vanaf dit jaar nemen ook gemeenten deel aan het bestuurlijk overleg van de Taskforce. Diemen neemt deel mede namens Ouder-Amstel en Uithoorn. Op dit moment wordt het onderstation van Liander op de Venserweg al uitgebreid. Daarnaast heeft Liander een verzoek ingediend voor een nieuw onderstation bij de aansluiting Gooiseweg/Daalwijkdreef. Hierover is apart een voorstel voorgelegd aan het college.

Naast de acties op de korte termijn wordt ook in beeld gebracht wat de behoefte is voor de komende jaren. De provincie stelt hiervoor een Energievisie op met een afwegingskader en een provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat (pMIEK). Door Liander is al een inventarisatie gestart samen met de gemeenten in de regio Amstelland.

Op dit moment is nog niet bekend wat het resultaat zal zijn van deze onderzoeken en tot welke keuzes dit zal leiden met betrekking tot het elektriciteitsnet en de aansluiting daarop van nieuwe woonwijken, bedrijven en voorzieningen.

Daarnaast is het rijk samen met TenneT een verkenning gestart naar een nieuwe 380 kV hoogspanningsverbinding tussen Diemen en Ens in de Noordoostpolder. Uitgangspunt voor deze verkenning is dat de aansluiting binnen het bestaande hoogspanningsstation in Diemen kan plaatsvinden, maar dit wordt nog nader onderzocht. Mocht dit niet lukken dan is een uitbreiding van het TenneT-hoogspanningsstation in Diemen noodzakelijk. De beoogde locatie van het nieuwe datacenter ligt direct naast dit TenneT-hoogspanningsstation.

Aan TenneT is de vraag gesteld welke gevolgen de directe aansluiting van het datacenter op het hoogspanningsstation zal hebben voor deze ontwikkelingen.

Door TenneT is aangegeven dat de aansluiting van het datacenter in het hoogspanningsstation in Diemen nog steeds mogelijk is. TenneT heeft een aansluitplicht en moet de aanvraag van het datacenter in behandeling nemen en vervolgens moet TenneT het datacenter voorzien van een aansluiting. TenneT kan daar invulling aan geven door een aansluiting op 150kV-station Diemen. Volgens TenneT heeft de aansluiting van het datacenter wel gevolgen voor de beschikbare capaciteit. Het datacenter wordt niet direct aangesloten op de lokale midden- en laagspanningsnetten, maar er wordt wel beslag gelegd op de schaarse transportcapaciteit van deze netten.

Het bestaande 150kV-station Diemen is aangesloten op het 380kV-station Diemen en voedt voor een belangrijk deel Amsterdam Zuidoost, Diemen, Weesp, Het Gooi (omgeving Hilversum) en het noordelijke deel van de provincie Noord-Holland.

Door de realisatie van het datacenter op de voorgestelde locatie en de aansluiting op 150kV-station Diemen zal er meer vermogen getransporteerd moeten worden over de 380/150kV-transformatoren in Diemen. Hierdoor zullen er eerder knelpunten ontstaan wat resulteert in een nog schaarsere transportcapaciteit voor de lokale midden- en laagspanningsnetten. Het vermogen dat door het datacenter wordt verbruikt kan immers niet worden gebruikt voor andere ontwikkelingen in de beschreven gebieden (o.a. verduurzaming woningbouw, aansluiten nieuwe scholen en andere sociale voorzieningen, plaatsen van laadpalen voor elektrische auto's).

Juridisch

De gemeente is het bevoegd gezag voor een nieuw bestemmingsplan. Voor een aantal vergunningen zijn de provincie, het waterschap en Rijkswaterstaat het bevoegd gezag.

Geen medewerking vanuit de gemeente aan een wijziging van het bestemmingsplan kan tot gevolg hebben dat de initiatiefnemer besluit om een aanvraag om omgevingsvergunning in te dienen bij de provincie. Gedeputeerde Staten zijn hiervoor het bevoegd gezag zijn. Een nieuw bestemmingsplan is dan niet nodig. De provincie zal dan aan de gemeente een verzoek doen tot het verlenen van een verklaring van geen bedenkingen vanwege de strijdigheid met het vigerende bestemmingsplan. Als de gemeenteraad weigert om een verklaring van geen bedenkingen af te geven is de provincie verplicht om de omgevingsvergunning te weigeren.

Zowel een weigering om aan een nieuw bestemmingsplan mee te werken als de weigering om een verklaring van geen bedenkingen af te geven zijn besluiten die alleen genomen kunnen worden op grond van ruimtelijke argumenten die deugdelijk onderbouwd worden. De uitspraak in het coalitie-akkoord is daarvoor naar verwachting onvoldoende.

Zoals hiervoor al eerder aangegeven, bij het provinciaal beleid, wil de provincie geen vergunning verlenen als de gemeente geen medewerking wil geven aan een initiatief. Ook de provincie zal haar besluit op grond van ruimtelijke argumenten deugdelijk moeten onderbouwen. De datacenterstrategie en de toelichting op de Omgevingsverordening maken dit niet anders. Het gegeven dat de provincie aangeeft de wil van de gemeente te respecteren maakt niet dat een planologisch besluit van de provincie enkel daarop kan worden gebaseerd.

Hiermee informeert het college de gemeenteraad over een aantal relevante ontwikkelingen m.b.t. het verzoek van Vattenfall om het overleg te hervatten over de vestiging van een datacenter bij Vattenfall. Het college ziet op dit moment geen aanleiding om voor te stellen om het Coalitieakkoord 2022-2026 op dit punt open te breken. Het is aan de gemeenteraad om opnieuw een afweging te maken op basis van het coalitieakkoord en de informatie van Vattenfall en het college.

Ter inzage in iBabs

1. Informatie van het college d.d. 5 juli 2022
2. Brief van Vattenfall d.d. 1 december 2022
3. Omgevingsverordening NH 2022 december 2022

- EINDE -